

Vedení ministerstva vnitra (ministerstva národní bezpečnosti) 1948–1989

Jmenný přehled s fotografiemi

SESTAVIL PETR CAJTHAML

Následující přehled přináší údaje o personálním obsazení nejvyšších funkcí (ministrů a jejich náměstků) v resortu ministerstva vnitra (ministerstva národní bezpečnosti) v letech 1948–1989. U každého ministra (náměstka) jsou uvedeny základní letopočty: rok narození a úmrtí a data nástupu do zastávané funkce a odchodu z ní.

Na řízení bezpečnostního aparátu se v době trvání komunistického režimu podílelo několik ministerstev. Do května roku 1950 to bylo ministerstvo vnitra. Dne 23. května 1950 byl (podobně jako v dalších zemích sovětského bloku) vytvořen samostatný ústřední úřad pro bezpečnostní aparát – ministerstvo národní bezpečnosti. V gesci okleštěného ministerstva vnitra zůstala v podstatě jen správní agenda. K opětovnému sloučení obou ministerstev došlo v září roku 1953. K další reorganizaci došlo v souvislosti s federalizací Československa v roce 1969. Namísto dosavadního centrálního ministerstva bylo vytvořeno federální ministerstvo vnitra, část pravomocí, týkající se především řízení Veřejné bezpečnosti (pořádkové, kriminální a dopravní policie) a státní správy, byla svěřena nově vytvořeným „národním“ (republikovým) ministerstvům vnitra. S ohledem na fakt, že vedoucí funkcionáři republikových ministerstev vnitra (až na krátké období let 1969–1971, resp. 1974) neřídili útvary Státní bezpečnosti, uvádíme v našem přehledu jen jména českých ministrů vnitra, a nikoliv jejich náměstků.

Ve funkcích ministrů vnitra a jejich náměstků se v letech 1989–1990 vystřídal několik desítek osob. Někteří svůj úřad zastávali jen v krátkém období několika málo týdnů či měsíců, mnozí však ve vedení ministerstva setrvali mnoho let. Rekord v tomto smyslu drží Jindřich Kotal, který byl v letech 1951–1968 postupně náměstkem šesti ministrů z mi-

nisterstva národní bezpečnosti a vnitra. Zatímco v padesátých letech zastávali vedoucí posty na ministerstvu často nezkušení mladí funkcionáři ve věku kolem třiceti let, v pozdějším období nastupovali do úřadu ministrů a náměstků zpravidla muži ve středním věku čtyřiceti až padesáti let. Na rozdíl od stranického vedení, které se obzvláště v letech „normalizace“ na dlouhá léta zakonzervovalo a postupně se přetvářelo v ironizovanou „gerontokracii“, docházelo na ministerstvu vnitra i v letech „neměnné normalizace“ k personální obměně. Drtivá většina ministrů a náměstků odcházela ze svých funkcí nejpozději ve věku kolem 55 let, šedesátníci ve vrcholných funkcích byli v tomto resortu ojedinělými výjimkami.

Většina z těchto v principu politických funkcionářů přišla do svého úřadu z vysokých postů v bezpečnostním aparátu. Menší část zahájila svoji kariéru v řadách profesionálních stranických funkcionářů. Jen minimum z nich mělo předchozí zkušenost s řízením jiného ministerstva či nižšího státního úřadu. Předchozí praxi a životním zkušenostem odpovídalo i vzdělání, se kterým nastupovali do svých funkcí. Ačkoliv řada ministrů a jejich náměstků (v letech normalizace dokonce většina) byla ověněna nejrůznějšími vědeckými tituly, zpravidla šlo o bývalé posluchače resortních (bezpečnostních) či stranických škol. Absolventi civilních vysokých škol tvořili vždy jen menšinu graduovaných vedoucích funkcionářů ministerstva vnitra.

Pro přehlednost je následující seznam rozdělen do několika časových období. Vzhledem k tomu, že funkční období některých ministrů (náměstků) zasahuje do více časových úseků, objevují se jejich jména v přehledu vícekrát. V některých případech se nepodařilo dohledat životní data uváděných funkcionářů (zejména rok úmrtí či fakt, zda ještě žijí).

MINISTERSTVO VNITRA A MINISTERSTVO NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI 1948–1953

Václav Nosek
(1892–1955)
ministr vnitra
od 4. dubna 1945
do 14. září 1953

Ladislav Kopřiva
(1897–1971)
ministr národní bezpečnosti
od 23. května 1950
do 23. ledna 1952

Karol Bacílek
(1896–1974)
ministr národní bezpečnosti
od 23. ledna 1952
do 14. září 1953

Stanislav Baudyš
(1906–1972)
náměstek ministra
národní bezpečnosti
od 16. ledna 1951
do 14. září 1953

Antonín Bína
(1908–1986)
náměstek ministra
národní bezpečnosti
od dubna do prosince 1951

Oskár Jeleň
(1904)
náměstek ministra
národní bezpečnosti
od 12. února 1952
do 14. září 1953

Jaroslav Jerman
(1903–1981)
náměstek ministra
národní bezpečnosti
od 15. prosince 1951
do prosince 1952

Jindřich Kotal
(1917–2005)
náměstek ministra
národní bezpečnosti
od 21. září 1951
do 14. září 1953

Josef Nun
(1899–1957)
náměstek ministra
národní bezpečnosti
od 23. května 1950
do 31. července 1951

Josef Pavel
(1908–1973)
náměstek ministra
národní bezpečnosti
od ledna 1949
do ledna 1951

Antonín Prchal
(1923–1996)
náměstek ministra
národní bezpečnosti
od 12. února 1952
do 14. září 1953

Karel Šváb
(1904–1952)
náměstek ministra
národní bezpečnosti
od 5. září 1950
do února 1951¹⁾

¹⁾ Zatčen 16. února 1951 a formálně odvolán z funkce 28. března 1951.

MINISTERSTVO VNITRA 1953–1961

Rudolf Barák
(1915–1995)
ministr vnitra
od 14. září 1953
do 23. června 1961

Štefan Demjan
(1923–1996)
náměstek ministra vnitra
od 16. dubna 1956
do 30. června 1968

Ludvík Hlavačka
(1911–2005)
náměstek ministra vnitra
od 1. ledna 1955
do 17. února 1962

Oskár Jeleň
(1904)
náměstek ministra vnitra
od 14. září 1953
do 31. prosince 1954

Karel Klíma
(1908–1982)
náměstek ministra vnitra
od 22. prosince 1953
do 30. listopadu 1961

Karel Košťál
(1921)
náměstek ministra vnitra
od 1. října 1953
do 1. dubna 1956

Jindřich Kotal
(1917–2005)
náměstek ministra vnitra
od 14. září 1953
do 30. června 1968

Josef Kudrna
(1920–1989)
náměstek ministra vnitra
od 16. dubna 1956
do 26. dubna 1965

Antonín Prchal
(1923–1996)
náměstek ministra vnitra
od 14. září 1953
do 1. dubna 1956

MINISTERSTVO VNITRA 1961–1968

Lubomír Štrougal
(1924)
ministr vnitra
od 23. června 1961
do 26. dubna 1965

Josef Kudrna
(1920–1989)
ministr vnitra
od 26. dubna 1965
do 15. března 1968

Josef Pavel
(1908–1973)
ministr vnitra
od 8. dubna 1968
do 30. srpna 1968

Jan Pelnář
(1911–1982)
ministr vnitra
od 31. srpna 1968
do 31. prosince 1968

Štefan Demjan
(1923–1996)
náměstek ministra vnitra
od 16. dubna 1956
do 30. června 1968

Ludvík Hlavačka
(1911–2005)
náměstek ministra vnitra
od 1. ledna 1955
do 17. února 1962

Miloš Jakeš
(1922)
náměstek ministra vnitra
od r. 1966
do 21. června 1968

Jaroslav Klíma
(1921–2003)
náměstek ministra vnitra
od 29. října 1962
do 31. května 1968

Jindřich Kotal
(1917–2005)
náměstek ministra vnitra
od 21. září 1951
do 30. června 1968

Josef Kudrna
(1920–1989)
náměstek ministra vnitra
ve funkci od 16. dubna 1956
do 26. dubna 1965

Ján Majer
(1923)
náměstek ministra vnitra
od 21. června 1968
do 31. prosince 1968

Stanislav Padrúněk
(1923–1991)
náměstek ministra vnitra
od 21. června 1968
do 15. prosince 1968²

²⁾ Fakticky funkci nevykonával od začátku září 1968.

Karel Peprný
(1920)
náměstek ministra vnitra
od 17. ledna 1962
do 31. prosince 1965

Jaroslav Rybář
(1924)
náměstek ministra vnitra
od 10. září 1968
do 1. února 1969

Jiří Rypel
(1927)
náměstek ministra vnitra
od 21. června 1968
do 31. prosince 1968

Viliam Šalgovič
(1919–1990)
náměstek ministra vnitra
od 1. června 1968
do 10. září 1968

Jindřich Thon
(1922–1984)
náměstek ministra vnitra
od 4. května 1965
do 30. června 1968

František Vašek
(1924)
náměstek ministra vnitra
od 10. září 1968
do 31. prosince 1968

Jan Záruba
(1923–1968)
náměstek ministra vnitra
od 19. března 1962
do 30. června 1968

FEDERÁLNÍ MINISTERSTVO VNITRA 1969–1989

Jan Pelnář
(1911–1982)
ministr vnitra
od 1. ledna 1969
do 28. ledna 1970

Radko Kaska
(1928–1973)
ministr vnitra
od 28. ledna 1970
do 28. února 1973

Jaromír Obzina
(1929–2003)
ministr vnitra
od 30. března 1973
do 20. června 1983

Vratislav Vajnar
(1930)
ministr vnitra
od 20. června 1983
do 12. října 1988

František Kincl
(1941)
ministr vnitra
od 12. října 1988
do 3. prosince 1989

Ján Majer
(1923)
státní tajemník
v ministerstvu vnitra³
od 2. ledna 1969
do 27. dubna 1970

Ján Hanuliak
(1921)
náměstek ministra vnitra
od 15. února 1971
do 1. června 1979

Vladimír Hrušecký
(1930)
náměstek ministra vnitra
od 1. června 1979
do 31. května 1988

František Kincl
(1941)
náměstek ministra vnitra
od 1. června 1988
do 11. října 1988

Miroslav Košňar
(1926)
náměstek ministra vnitra
od 2. září 1969
do 28. února 1973

Ján Kováč
(1933–1988)
náměstek ministra vnitra
od 1. října 1979
do 31. října 1985

Karel Kropáček
(1926–1982)
náměstek ministra vnitra
od 1. března 1973
do 1. června 1979

Alojz Lorenc
(1939)
náměstek ministra vnitra
od 1. listopadu 1985
do 21. prosince 1989

Stanislav Nezval
(1941)
náměstek ministra vnitra
od 10. června 1988
do 18. ledna 1990

Ján Pješčak
(1925)
náměstek ministra vnitra
od 22. září 1969
do 30. listopadu 1982

Ota Sedlák
(1933)
náměstek ministra vnitra
od 15. prosince 1988
do 31. prosince 1989

³⁾ Funkce existovala jen v letech 1969–1970 a formálně se rovnala ministrově zástupci, který byl zároveň nominálně členem vlády.

Jaroslav Šilhavý
(1923)
náměstek ministra vnitra
od 1. prosince 1970
do 31. května 1988

Rudolf Šubrt
(1928)
náměstek ministra vnitra
od 25. října 1985
do 31. května 1988

Miroslav Vaníček
(1926–1998)
náměstek ministra vnitra
od 1. března 1973
do 31. prosince 1985

Pavel Vaňo
(1929)
náměstek ministra vnitra
od 1. ledna 1983
do 31. května 1986

František Vašek
(1924)
náměstek ministra vnitra
od 1. ledna 1969
do 31. prosince 1969

Jaroslav Vosecký
(1923)
náměstek ministra vnitra
od 1. prosince 1970
do 31. prosince 1972

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ SOCIALISTICKÉ REPUBLIKY 1969–1989

Josef Grösser
(1923)
ministr vnitra
od 8. ledna 1969
do 23. října 1970

Josef Jung
(1924)
ministr vnitra
od 23. října 1970
do 21. dubna 1988

Václav Jireček
(1933)
ministr vnitra
od 21. dubna 1988
do 5. prosince 1989